

Ota Hofman – Útěk

Desetiletý Saša kvůli podezření, že se svými kamarády zapálil kůlnu, kde zkoušeli kouřit, uteče z domova. Chce se schovat v zahradní kůlničce svého dědy, ale narazí tam na kluka oblečeného pouze do bundy, protože košile mu včera v té druhé kůlně shořela. Chlapec je také na útěku. Aby ho Saša neprozradil, bere ho s sebou.

Tato minuta

(...) „Vůbec o tobě nevědí,“ řekl Fangio Sašovi. „Každej se na tebe vykašle.“

„Naši ne.“

„Každej.“

Chlapec věděl, že se situace změnila. Jestli byl někdo teď v pasti, byl to on. Ustupoval před Fangiem. Čekal, kdy ho zas začne bít. Z toho měl strach. Ale měl současně několik jistot, kterými ten větší nemohl otrást.

Řekl: „Určitě mě teď hledají. Táta. Kluci.“

„Myslíš?“

Zdánlivě se nic nedělo. Fangio pokračoval v opravě strojku. Hvízdal si. „Kluci se na tebe vykašlou jako první,“ řekl. „S tím bych tak nepočítal. Když tě teď klepnu, nenajde tě tu nikdo. Nevěříš?“

„Ne.“

„Tak ne.“ (...)

Fotografie

Hlad jim nedovolil usnout. Za pootevřenou okenicí byla tma a mlha. Namrzala zvenčí. Drala se pod peřiny. „Budu muset zavřít,“ řekl ten v bundě. „Dřív než zmrznem.“

Klečel na posteli u chlapce.

„Ještě je ti blbě?“

„Bolí mě břicho.“ Malcao až v krku.

Ten druhý řekl: „Myslíš, že mě ne?“

Panty zaskřípaly. Znovu svíčka. Fangio odzátkoval víno. Nalil Sašovi.

„Po tomhle tě to přejde.“

„Je to kyselý.“

„Pak už ne.“

Víno se houpalo ve sklenici. Přes vypouklou, průhlednou stěnu viděl toho v bundě, jak si bezradně prohrábl kapsy. „Když budeš myslet na břicho, nepřestane tě bolet nikdy.“ Vytřepal z legitimace hrst papírů.

„Chceš něco vidět?“

Byla to fotografie.

Praporky, lemující trať teréňáku, několik prskoletů se rítí do cíle, asi padesátky, nezřetelné, rozmazané postavy jezdců se podobaly šmouhám.

„Ten druhej jsem já,“ řekl Fangio. „S tou červenou přílbou.“

Saša se mimoděk napil.

„Vážně?“ Nos až u fotografie. Obdivně koukl na Fangia. Zas na tu fotografii: „Mohl bych si ji nechat?“ Prosebně řekl: „Pane...“

„Jmenuju se Rudla,“ řekl Fangio. Obdiv ho potěšil. Napsal na fotografii: NA PAMÁTKU. V legitimaci měl ještě jednu stejnou.

Připomněl: „Ten druhej, jo?“

Saša se napil. Teď, když měl fotografii, připadalo mu víno míň trpké.

„Mít pořádnou mašinu...“

Místnost se rozkývala. „Druhej v kvalifikaci.“ Z velké dálky hlas toho, co se jmenoval Rudla a byl závodník: „Spí. Zkus chvilku spát.“

Rudla

Věděl, že teď je chvíle, kdy by měl odejít. Dokud Saša spí. Do rána bylo daleko. Představil si spoustu lidí, která sem zítra přijede do chat. Mám celou noc a dopoledne. Ráno budu úplně jinde. Musím se rozhodnout, i když je to podtrh. Dokud spí.

Chtěl odejít, ale neodešel.

Řekl si: Vezmu ho s sebou. Když ho tu nechám, umře strachy. Ale: Jednou se ho budu muset zbavit. Ještě nevěděl kdy. Nechtěl na to myslet. Snažil se najít důvody PRO: Je lepší, když půjdeme dva. Hledají jen jednoho. Sám bych měl daleko menší šanci proklouznout.

Věděl, že ne.

Protože tu byla kůlna. Rukáv košile.

Milion komplikací. Opozdím se. Musím ho nechat prospat. Něco k jídlu. Ale ležel dál v posteli a díval se ve tmě do sebe a kdesi pod vrstvami DOBY PŘED FANGIEM uviděl v hloubce malého pyšného chlapce, vzdáleně se podobajícího Sašovi. „To je fajn, že seš,“ řekl a byl rád, protože nepotkal sám sebe dost dlouho, a jenom proto si mohl namlouvat, že je z rodu vlků, požírajících na útěku malé neduživé vlky. Z rodu ryb, živících se rybami. Ale chlapec v něm neměl ani ostré zuby, ani v něm nebylo dost zbabělosti. „Jestli seš, ještě se ze všeho dostanu.“

Chut' lesa

Šplhali do stráně. Srub se vzdaloval. Fangio na okamžik ztuhl, když se mu pod nohama oddrolil kámen a kutálel se na cestu, ale bylo ticho. Nic. Ani dřevorubci. Jen kytara někde za kopcem. Odřezky kůry borovic voněly smůlou. Strkali si ji do úst a jedli. Ostrý pach silic se vytratil, rozmělněn slinami. Zbyla rosolovitá hmota bez chuti. Lepila se jim na patro, ale pocit hladu zmizel. I únava. Zdálo se jim, že mohou jít nekonečně dlouho. Až k moři. (...)

Fangio zvolnil. Před sebou na pěšině uviděl šipku, udělanou z kamínků. Ukazovala do kopce ve směru, kterým šli. Nevěděl přesně, jestli ji udělal ten před ním, ale pro jistotu ji rozhrabal špičkou nohy do nečitelná.

Dohnal Sašu a uhnuli z pěšiny. Od objevu šipky se našel mít Sašu na očích.

Hodinu za hodinou se les měnil. Po cestách přijížděla k chatám auta. Byl to sobotní les, který jim mohl být nebezpečný. Stačilo, aby někdo otevřel srub, který nechali za sebou, a našel na podlaze rozteklý vosk svíček. Špinavé hrnky. Rozházené postele, ve kterých někdo spal.

Vyšli na kopec.

Pod sebou náhle chatičky, přilepené ke skále. Vyrůstající z údolí nad řekou. Čoud páleného listí. Na plácku hráli kluci s dospělými fotbal. Asi deset papírových draků proti obloze.

„Mám tři koruny,“ řekl kluk. „Jestli chcete...“

Ale ten větší ho neslyšel. Chvilí pozoroval svět, který mu nepatřil. (...)

Tráva

„Hory jídla,“ řekl Fangio. „Někde mám peníze. Až se tam dostanem...“

Ostrá tráva jim sahala po pás. Ztráceli se v ní.

„Kdy?“

„Nevím, ale už vím, kde jsme.“

Vyšli na kraj lesa. Fangio se shýbl a znovu si ovázal provazem sandál, u kterého mu praskla přezka. Sebral hrst hub, které rostly na pařezu. Podobaly se chorošům. Bylo jich všude plno. „Syrůvůnky,“ řekl nazdařbůh. „Máme kliku. Dají se jíst syrový i pečený. Ale pečený jsou lepší.“ Napíchl houby na klacek.

„Lepší než plesnivý sušenky určitě,“ řekl Sašovi, když rozdělal malý ohýnek. „S tím smrkním mě moc neštvi. To nemáš kapesník?“

„Je mokrej,“ řekl kluk.

Jedl dál syrové houby a posmrkával. Ruce zimomřivě u ohýnku. „Naši mají určitě strach. Co se mi stalo...“

Houby prskaly. Fangio otáčel klackem.

„Pošleme jim první fotku se lvem,“ řekl. Díval se na svou botu, omotanou provázkem. „To už budeme mít prachy. Budeme si dělat, co budeme chtít. Koupíme si prima boty a háky na ryby a prima kulovnici. Chceš?“

„Chtěl bych domů,“ řekl Saša.

„Myslíš, že já ne?“ řekl Fangio. Začal sundávat houby z klacku. „Myslíš, že já ne, vole? Jenomže tam už nemám ani postel. Tejden po tom, co mě chytli, už v ní spal někdo jinej.“

„Cizej?“

Oheň čadil.

„To jsem nevěděl,“ řekl Saša provinile. Náhle mu bylo Fangia dost líto.

Kaluže

„Akorát mám bráchu...“

Šeřilo se, jak nad nimi větve zhoustly, na pěšině stály kaluže vody. Vyhýbali se jim. Chlapec šel znovu o pár metrů napřed. Cesta se stále zužovala. „Z týchle strany je to dál,“ řekl Fangio. „Kluci budou zírat. Mirka taky. Neviděli jsme se skoro dva roky.“

„A pak?“

Chvíli bylo ticho. Jen prskot větví. „Ty prachy a všecko,“ řekne Fangio, zaskočen něčím, nač se neodvážil myslet. „Koupíme si buřty...“

Snažil se přijít na něco víc. Váhavě řekl: „Něco pošlu bráchovi...“

Cesta se stáčela.

Uslyšel šramot a dupot nohou před sebou. Prskot křoví. Mezi loužemi byla nadržápnutá čerstvá šipka. Fangio ji smazal. Rozhlédl se.

„Sašo?“

Rozběhl se za šramotem. Proti chlapci, který vylézal z křoví. „Cos tam dělal?“ Řval: „Na to seš moc malej.“ Kolenem ho srazil zpátky. „Na to seš moc malej, chtít mě podtrhnout...“

„Bolí mě břicho,“ řekl Saša zaskočeně, nechápavě. Ruku před obličej. Dřív, než mu ten v bundě jednu vrazil, ale dostal ji stejně. „Po tomhle tě to přejde,“ řekl Fangio. „To je zaručený.“ Postrčil chlapce na cestu.

Zarazil se.

Za louží o pár metrů dál uviděl další šipku z kamení, směřující k rozštíplému stromu. Za kůrou byl zastrčen lístek. „Teda promiň. Rozumíš fóru, ne? Že tu někdo nastrká stopovačku...“

Saša mlčel. Uraženě se loudal v odstupu od toho, kdo mu neprávem nafackoval. Slyšel Fangia, jak se snaží přelustit lístek: „Úplně pro blbý. Poklad se blíží. Napsaný obráceně...“

Mlčel dál.

Fangio rozkopl šipku z větviček. „Asi bonbóny. Nebo čokoláda,“ řekl s nadějí. Hledal další značky. „Budou zírat. Jestli jim to vyberem...“

Fangio - **Juan Manuel Fangio** (1911 – 1995) byl argentinský automobilový závodník, účastník mistrovství světa Formule 1. Získal 5 mistrovských titulů, z toho 4 v řadě za sebou.

HOFMAN, OTA. *Útěk*. 3. vyd. Praha: Albatros, 1983.

- 1) Proč je starší chlapec nazývaný Fangio?
- 2) Jakým jazykem je kniha psaná?
- 3) Jaký vztah má Fangio k Sašovi? Bije ho, protože je zlý?
- 4) Je příběh založený na ději? Co tvoří hlavní složku knihy?
- 5) Co cítí chlapci?
- 6) Proč utíká Saša a proč Rudla?
- 7) Proč nevěří Fangio, že Sašu hledají rodiče a přátelé? Že o něj mají strach?
- 8) Vyřeší útekem něco?

Řešení:

- 1) Miluje motorky, chce být jako slavný závodník.
- 2) Hovorovým a nespisovným – odrostlý kluk přeci nemluví spisovně.
- 3) Je na něho hrubý, ale současně o něj pečuje, utěšuje ho, má o něj obavy. Chová se k němu jako k mladšímu bráchovi. Ne, ze strachu, nebo proto, že nezná jiné způsoby.
- 4) Ne, je o pocitech a hlavně o cestě. Většinou se jedná o popis děje.
- 5) Hlad, chlad, strach, osamění.
- 6) Saša ze strachu, že mu neuvěří, že kůlnu nezapálil, Rudla utíká z výchovného ústavu nebo dětského domova, důvod není upřesněn, utíká za bratrem.
- 7) Protože má špatné zkušenosti – všichni se na něj vykašlali, nikdo o něj neměl opravdové obavy...
- 8) Ne.